

MADFÆLLESSKABER I ALMENNYTTIGE BOLIGOMRÅDER

Evaluering af FødevarerBanken og
Boligselskabet Sjællands projekt
Madfællesskaber Med Mening

INDHOLDSFORTEGNELSE

Introduktion	3
- Baggrund for projektet	
- Projektets hovedpointer	
- Madfællesskaber Med Mening	
Evalueringsdesign	7
- Formål og fokus	
- Metoder og data	
Projektets indsats i almennyttige boligområder	11
- De tre boligområder	
- Tidslinje og aktiviteter	
Værdiskabelse og virkemidler	15
- Værdiskabelse for brugere, frivillige og området	17
- Centrale virkemidler ved projektet	26
Resultater	32
Potentialer og opmærksomhedspunkter	35
Anbefalinger fremadrettet	41

INTRODUKTION

BAGGRUND FOR PROJEKTET

Fødevarerebanken har mange års erfaring med at levere friske overskudsfødevarer til organisationer, der arbejder med socialt udsatte. Det er dog ikke alle borgere i FødevarerBankens målgruppe, der benytter sig af eller bor i nærheden af de organisationer, de pt. leverer til. I et samarbejde med Boligselskabet Sjælland vil Fødevarerebanken forsøge at udvide sine leverancer for at nå flere fra målgruppen. I et samarbejde over to år vil de to parter udvikle og afprøve madfællesskaber i almenyttige boligområder gennem formidling via Boligselskabet Sjælland.

Projektet er målrettet socialt udsatte beboere i almenyttige boligområder. Gennem etablering af madfællesskaber, drevet af frivillige og med overskuds mad fra FødevarerBanken, får beboerne mulighed for at få billig, varieret og nærende mad og samtidig blive en del af nye fællesskaber i området.

Med udgangspunkt i dette projekt vil FødevarerBanken have fokus på at udvikle et koncept for lokale madfællesskaber, som kan danne udgangspunkt for etablering af flere madfællesskaber i andre almenyttige boligområder.

LÆSEVEJLEDNING

Evalueringsrapporten er opbygget med følgende struktur:

Introduktionen starter med at give et overblik af de centrale resultater og pointer ved Madfællesskaber Med Mening. Herefter præsenteres projektets formål, målgrupper, organisering og aktiviteter i projektet.

Under **evalueringsdesign** præsenteres evalueringens formål, fokus, metoder og datagrundlaget. Dernæst gives en præsentation og et overblik over **indsatserne i de tre boligområder**, som er centrale for evalueringen.

De centrale pointer og resultater ved konceptet, som projektperioden har synliggjort, vises gennem udfoldelse af projektets **værdiskabelse og virkemidler**. Dernæst vises de samlede **resultater**, som projektet har bidraget til for boligområderne og beboerne.

Efterfølgende skitseres **potentialerne** ved videreførelse og udbredelse af konceptet samt **opmærksomhedspunkter**, som knytter an hertil. Afslutningsvis gives seks **anbefalinger** for det videre arbejde med konceptet.

God læselyst!

PROJEKTETS HOVEDPUNKTER

Madfællesskaber Med Mening har samarbejdet tæt med lokale aktører og beboere i tre almennyttige boligområder formidlet via Boligselskabet Sjælland. Det har betydet, at leveringer fra FødevarerBanken har bidraget til forskellige madfællesskaber og under corona også til maduddeling for beboere i to områder. I to boligområder er konceptet forankret og leveringerne fortsætter efter projektperioden. Yderligere 12 boligområder i Danmark har påbegyndt et samarbejde om konceptet. Projektet har vist, at der er potentialer ved at fortsætte og udbrede konceptet i almennyttige boligområder i Danmark. Her er et vigtigt opmærksomhedspunkt, at konceptet løbende skal afstemmes de lokale vilkår og ressourcer i de enkelte boligområder, for at udbytte for beboere og forankring i områderne kan understøttes.

Udbytte og værdi for beboere og områder

- ✓ Madfællesskaber styrker beboernes trivsel og sammenhængskraft
- ✓ Levering af madvarer tilfører ressourcer til området, og kan komme mange beboere til gode
- ✓ Nye madfællesskaber etableres i boligområderne for beboerne
- ✓ Frivillige oplever trivsel, og bidrager til at udvikle området gennem madfællesskaber
- ✓ Maduddeling tiltrækker nye beboere, der ikke tidligere har deltaget i fællesaktiviteter i boligområderne

Virkemidler ved konceptet

- Samarbejde med lokale aktører for at afstemme indsatsen til de lokale ressourcer og understøtte forankring
- Lokal tovholder sætter rammen for aktiviteter i boligområdet
- Løbende involvering i boligområdet fra FødevarerBanken for at opbygge tillid, etablere og fastholde indsatserne
- Madfællesskaber kræver frivillige kræfter til både organisering og praktiske opgaver

Anbefalinger fremadrettet

- ›› Vær tilstede i boligområdet for at etablere samarbejde med lokale aktører i boligområdet og afsøg også ressourcer bredere i lokalsamfundet
- ›› Start med at tilknytte FødevarerBankens leveringer til eksisterende madfællesskaber og aktiviteter i området, men investér også i områder, som ikke har madfællesskaber i forvejen
- ›› Hav blik for at rekruttere flere typer frivillige og vær målrettet ift. hvad der er brug for hjælp til
- ›› Tænk bredt i madaktiviteter for forskellige beboergrupper og tilknyt også leveringerne til etablerede aktiviteter, der sker i området
- ›› Investér ressourcer i at udvikle nye madfællesskaber eller andre aktiviteter, der kan tiltrække nye beboere
- ›› Fasthold et kontinuerligt samarbejde med lokale aktører og beboere i boligområderne

MADFÆLLESSKABER MED MENING

Projektet Madfællesskaber Med Mening er støttet af Nordea-fonden, og løber fra januar 2019 - december 2020. Projektet evalueres af SocialRespons.

Formål

Projektet har til formål at etablere samarbejde mellem FødevarerBanken og aktører i almennyttige boligområder under eller rekrutteret af Boligselskabet Sjælland. Samarbejdet har til hensigt at bidrage til at overskudsmed, som leveres fra FødevarerBanken, kommer beboerne i specifikke boligområder til gode. Herunder er der i projektet fokus på at etablere og bidrage til madfællesskaber for områdets beboere.

Projektet har også et formål om at forankre samarbejdet mellem FødevarerBanken og boligområderne, så leveringerne kan fortsætte efter projektperioden, og så madfællesskaber, hvor FødevarerBankens varer anvendes, bliver forankret i områderne.

Målgrupper

Projektets målgrupper er beboere i boligområderne. Hensigten er at få beboere involveret i madfællesskaber. Involveringen retter sig både mod frivillige til at organisere og til at hjælpe med de praktiske opgaver i det enkelte område. Desuden er

der fokus på at få beboere til at deltage i de madfællesskaber, som foregår og etableres under projektet.

Organisering

Boligselskabet Sjælland har på et strategisk niveau indgået et samarbejde med FødevarerBanken. Gennem dette samarbejde etableres kontakt til aktører i udvalgte boligområder, hvor projektets aktiviteter og lokale samarbejder skal foregå i projektperioden.

I projektet har tre boligområder været centrale for de samarbejder og aktiviteter, der er foregået over den 2-årige projektperiode. I hvert boligområde har FødevarerBanken samarbejdet med lokale aktører: Boligsociale medarbejdere, kulturhusbestyrer, medlemmer af afdelingsbestyrelser og beboere. Desuden har FødevarerBanken gennem projektets sidste halve år haft dialog med yderligere 12 boligområder i Danmark.

De tre boligområder, som er baggrunden for denne evaluering er:

- Karlemoseparken i Køge
- Ladegårdsparken i Holbæk
- Dalvænget/Søndermarken i Tølløse

EVALUERINGSDESIGN

FORMÅL OG FOKUS

Formål

- Tydeliggøre FødevarerBankens koncept for levering af overskudsmad og samarbejde om madfællesskaber i almennyttige boligområder.
- Understøtte det videre arbejde med FødevarerBankens samarbejder og etablering af madfællesskaber i almennyttige boligområder

Fokus

Evalueringsens fokus er at samle erfaringerne fra projektet på tværs af de tre boligområder, som har indgået i projektperioden. Der er forskellige kendetegn ved de almennyttige boligområder, som har deltaget i projektet, og som er væsentlige at have for øje, når madfællesskaber og samarbejder skal etableres. Det kan fx være, om der er en helhedsplan og ansatte til at varetage sociale aktiviteter, afdelingsbestyrelsens rolle, frivilligbasen i området, etablerede aktiviteter, beboersammensætning og behov mv.

Evalueringen giver på denne baggrund indsigt i de forudsætninger, som FødevarerBankens indsats i almennyttige boligområder skabes på baggrund af, og har således blik for de forskelle, der gør sig gældende

mellem boligområderne, og som kan have betydning for FødevarerBankens koncept og indsats i det enkelte boligområde.

Evalueringen tager form som en virkningsevaluering kombineret med procesevaluering.

Virkningsevalueringen har fokus på at undersøge, hvorvidt og hvordan FødevarerBankens projekt skaber værdi for områderne og beboerne. Herunder hvilke virkemidler der i så fald er medvirkende til værdiskabelse og resultater. Evalueringen vil i formidlingen fremhæve cases fra boligområderne for at illustrere centrale pointer, der kommer tæt på fortællinger og praksis på tværs af viden fra de involverede aktører (brugere, frivillige, lokale aktører og projektmedarbejdere).

Procesevalueringen sætter fokus på projektets samarbejder og aktiviteter. Her er der både fokus på det, der har virket godt og potentialerne ved projektet, men også de udfordringer, der har betydning for at etablere og implementere madfællesskaber i boligområderne.

METODER OG DATA

Evalueringen benytter et **mixed methods design**, hvor flere metoder til at indhente viden omkring projektet bringes i spil. Gennem brugen af flere forskellige metoder vil det være muligt at komme i dybden og også i bredden med viden om projektet, samt dets processer og virkninger. Data anvendes for at søge det bedst mulige grundlag for løbende læring og viden, der kan lede til udvikling af konceptet og understøtte en forankring på sigt.

Deltagelse og observationer

Vi har deltaget i forskellige madfællesskaber og møder i boligområderne. Herved kommer vi tættere på den specifikke kontekst, som er central for projektet. Vi skaber her indblik i projektets metoder og virkemidler, og tilvejebringer en mere dybdegående forståelse af både den formelle og uformelle læring, der sker i projektet, dynamikker mellem deltagerne, relationen mellem deltagere og projektmedarbejdere, mv.

On-site interview

I forbindelse med deltagelse og observation har vi gennemført on-site interviews med deltagere og frivillige. Det giver mulighed for uformelle interviews med udgangspunkt i den pågældende aktivitet, vi har deltaget i.

Fordelen er, at de interviewede kan tale mere frit end ved et formelt interview, og vi kan tage udgangspunkt i aktiviteten og omgivelserne, som vi sammen deltager i.

Kvalitative interview

Vi har gennemført kvalitative interview med beboere (deltagere og frivillige), boligsociale medarbejdere, kulturhusbestyrer, medlemmer af afdelingsbestyrelsen, projektmedarbejdere samt ledelse hos hhv. helhedsplaner, boligselskaber og FødevarerBanken. Interviewene er både individuelle og i fokusgrupper. Herved opnås en dyb forståelse og flere perspektiver og refleksioner på såvel udbytte ved projektet, dets metoder samt potentialer og udfordringer.

Spørgeskemaundersøgelse

I et boligområde har beboere, som har deltaget i et madfællesskab, udfyldt et spørgeskema i forbindelse med deres deltagelse i aktiviteten. Spørgeskemaerne giver viden om beboernes oplevelse af madfællesskabet ift. fællesskab og relationer i boligområdet.

Analyseworkshop

Midtvejs under projektperioden har vi afholdt en workshop i et af boligområderne med ledelse og medarbejdere fra hhv. FødevareBanken og boligområdet og Boligselskabet Sjælland. Her præsenteres deltagerne for de foreløbige analyser og anbefalinger fra evalueringen. Herved formidles læring til projektets aktører, og vi opnår kvalificering af og flere nuancer på data samt yderligere dataindsamling. Analyseworkshopen sikrer, at vi opnår en dybere forståelse af og viden om til- og fravalg i projektet samt hvilke metoder og virkemidler, der benyttes i projektet. Det vil hermed både bidrage til evalueringens indsamling af viden om anvendte metoder og samtidig styrke arbejdet med at organisere, udvikle og forankre projektet.

FødevareBankens registreringer

Projektlederen har udfyldt logbog, der sikrer, at projektets proces, viden og erfaringer kontinuerligt nedfældes. Logbogsmaterialet benyttes til at synliggøre projektets metoder og virkemidler samt viden om potentialer og udfordringer. Desuden foretager registreringer af aktiviteter samt deltagere og frivillige i boligområderne. Vi inddrager også information fra skriftlige materialer, som anvendes i projektet.

Data

- 7 observationer og deltagelse i møder og aktiviteter
- 25 on-site interview
- 10 individuelle interview
- 4 fokusgruppeinterview (15 personer)
- 33 spørgeskemaer i et boligområde
- 1 analyseworkshop
- FødevareBankens registreringer
  - Logbog
  - Registrering ved aktiviteter
  - Div. skriftlige materialer fra projektet

**PROJEKTETS INDSATS I
ALMENNYTTIGE
BOLIGOMRÅDER**

DE TRE BOLIGOMRÅDER

På et strategisk niveau har FødevarerBanken samarbejdet med Boligselskabet Sjælland om at etablere samarbejder med almennyttige boligområder. Boligområderne i Køge og Tølløse er organiseret under Boligselskabet Sjælland og boligområdet i Holbæk er tilknyttet Holbæk Boligselskab.

I almennyttige boligområder er der afdelingsbestyrelser, som har til opgave at varetage beboerdemokratiet i området. Der vil i boligområderne være interne forskelle, som har betydning for, hvor og hvordan et samarbejde med lokale aktører kan etableres, og hvilke muligheder der er for at etablere og forankre madfællesskaber i området.

Det kan handle om, hvordan beboersammensætningen er i området, om området er et udsat boligområde, hvor der er en helhedsplan for området og i tilknytning hertil ansat boligsociale eller andre medarbejdere, som står for kontakt til og aktiviteter for beboerne. Forskellene kan også handle om, hvilken rolle og engagement afdelingsbestyrelsen har ift. at etablere aktiviteter i området. Desuden vil det være forskelligt, om der i området er en lang historik med aktiviteter, madfællesskaber og involvering af

frivillige i området, eller om der endnu ikke er etableret aktiviteter og madfællesskaber.

Karlemoseparken i Køge

1448 beboere

629 lejemål

Udsat boligområde

+ helhedsplan

+ boligsociale medarbejdere

+ kulturhusbestyrer

+ beboeraktiviteter og madfællesskaber

Ladegårdsparken i Holbæk

1585 beboere

800 lejemål

Udsat boligområde

+ helhedsplan

+ boligsociale medarbejdere

+ beboeraktiviteter og madfællesskaber

Dalvænget/Søndermarken i Tølløse

345 beboere

207 lejemål

Ikke helhedsplan

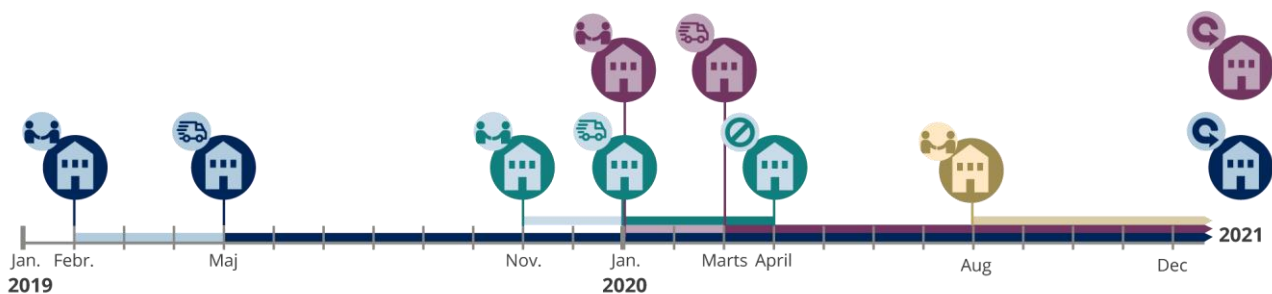
Ikke boligsociale medarbejdere

Ikke beboeraktiviteter og madfællesskaber

TIDSLINJE OG AKTIVITETER I BOLIGOMRÅDERNE

FødevarerBanken har under projektperioden sat samarbejdsprocesser og aktiviteter i gang i de tre boligområder. Som illustrationen viser, har FødevarerBanken fra januar 2019 – december 2020 løbende etableret samarbejder og igangsat levering af fødevarer i boligområder i hhv. Køge, Tølløse og

Holbæk. I Tølløse ophørte samarbejdet allerede efter tre måneder af forskellige årsager, som vil blive uddybet i evalueringen. I Køge og Holbæk fortsætter FødevarerBankens leverancer i 2021, og der er i sidste del af 2020 startet samarbejder med flere nye boligområder om Madfællesskaber Med Mening.

- Karlemoseparken Køge
- Dalvænget/Søndermarken Tølløse
- Ladegårdsparken Holbæk
- Nye boligområder
- Samarbejde starter
- Levering starter
- Levering stopper
- Levering fortsætter

MADFÆLLESSKABER OG AKTIVITETER I BOLIGOMRÅDERNE

Gennem samarbejder med lokale aktører har FødevarerBanken haft fokus på at leveringerne blev anvendt til madfællesskaber i områderne. Her har FødevarerBanken involveret sig i mange forskellige aktiviteter og madfællesskaber, som allerede var etableret i områderne. I de områder, hvor der er boligsociale indsatser, har der fx været morgenmadscaféer, kreative aktiviteter eller aktiviteter for børn i skoleferier, hvor FødevarerBankens leverancer er blevet anvendt. FødevarerBanken har også sat nye aktiviteter og madfællesskaber i gang i områderne. I Tølløse var der ikke madfællesskaber inden samarbejdet med FødevarerBanken startede, og her blev der fx igangsat morgenmadscafé og fællesspisning for området beboere. I et andet område blev der, som et helt nyt initiativ, startet en juicebar gennem samarbejdet med FødevarerBanken. Yderligere har FødevarerBankens leverancer under coronaepidemien været anvendt som uddeling til beboere i to områder.

FødevarerBanken har løbende udarbejdet forskellige materialer til formidling, markedsføring og kommunikation. Herunder opslag og foldere om

madfællesskaber til brugere og frivillige i områderne og desuden materiale til madfællesskaberne om fødevarer sikkerhed samt materialer ift. coronarestriktioner. FødevarerBanken har også udarbejdet en drejebog til almennyttige boligområder, der kort beskriver centrale elementer i samarbejdet under Madfællesskaber Med Mening.

Yderligere har FødevarerBanken løbende kommunikeret i landsdækkende og lokale medier samt på sociale medier om samarbejder og aktiviteter i boligområderne.

VÆRDISKABELSE OG VIRKEMIDLER

På de følgende sider uddybes først værdiskabelsen og dernæst virkemidler, som projektet har bidraget til i boligområderne.

Værdi og virkemidler ved FødevarerBankens projekt hænger sammen på den måde, at den værdi, som projektet har afstedkommet, er betinget af særlige aktiviteter, metoder og ressourcer (virkemidler) gennem projektperioden.

En vigtig pointe er, at det vil skulle vurderes, hvordan madfællesskaber kan komme op at stå i et konkret boligområde, som indgår i samarbejder med FødevarerBanken. Det er nemlig væsentligt at have for øje, at der i de tre boligområder er forskellige forudsætninger for at etablere madfællesskaber. Og dermed også for at kunne arbejde med de virkemidler, som evalueringen illustrerer.

Morgenmadscafé i Tølløse

VÆRDISKABELSE FOR OMRÅDERNE OG BEBOERNE

Projektet og samarbejdet med FødevarerBanken skaber værdi i boligområderne, hvor både beboere og de lokale aktører har oplevet, at det har været positivt at involvere sig i madfællesskaber gennem FødevarerBanken.

Spørgeskemaundersøgelsen viser, at 70 % af de adspurgte er meget tilfredse, og 30 % er tilfredse med at deltage i et madfællesskab i boligområdet.

På de følgende sider uddybes værdiskabelsen, som er afstedkommet under projektet.

Værdiskabelsen i de tre involverede boligområder skal både ses i tilknytning til madfællesskaber, hvor områdets beboere deltager som brugere og frivillige, og også den værdi det skaber, fordi leveringer af overskudsmad under coronaepidemien kan anvendes til andre aktiviteter, så som uddeling til områdets beboere.

- **85 % oplever, at de lærer nye beboere at kende ved at deltage i et madfællesskab**
- **90 % oplever, at de til madfællesskabet indgår i et fællesskab**
- **80 % har fået et bedre syn på boligområdet, efter de har deltaget i et madfællesskab**

(n=33)

Data fra spørgeskemaundersøgelsen

Respondenternes køn, hverdag og boligområdet

(n=33)

- 24 kvinder og 8 mænd har besvaret spørgeskemaet
- 11 er pensionister
- 12 er i arbejde
- 3 er under uddannelse
- 5 er hjemmegående
- 24 har boet i boligområdet i mere end 10 år, heraf 17 over 20 år
- 16 bor alene, 17 bor med partner, og 12 har hjemmeboende børn

Data fra spørgeskemaundersøgelsen

Madfællesskaber styrker beboernes trivsel og sammenhængskraft

I spørgeskemaundersøgelsen svarer 96 %, at det har betydning for dem at spise måltider sammen med andre ved madfællesskaberne.

Madfællesskaberne er kendetegnende ved, at beboerne hygger sig og snakker om løst og fast, mens de spiser mad ved bordene. Der er plads til, at beboerne kan være tilstede og indgå socialt på forskellige vis. Nogle opholder sig flere timer til fx morgenmadscaféen, og kommer især for det sociale, og kender andre beboere, som de ofte mødes med til madfællesskabet. Der er også beboere, som mest kommer for at få et måltid mad, og som småsludrer med andre beboere og boligsociale medarbejdere. Andre taler i mindre grad med andre, men kommer, fordi det er rart at spise sammen med andre. De kan fx opleve, at det, at spise sammen med andre, betyder, at man spiser lidt mere, end når man spiser alene derhjemme.

Det er velkendt, at madfællesskaber har sociale gevinster for mennesker. Det er også tilfældet ved de madfællesskaberne, som FødevarerBanken har involveret sig i gennem projektet.

Det, at mødes og spise med andre, har både betydning for beboernes trivsel, og det støtter også op om sammenhængskraften i området, når beboere møder hinanden gennem en aktivitet i boligområdet.

Morgenmadscafé i Karlemoseparken i Køge

Jeg hilser på flere og flere, som jeg ikke gjorde før. Det er fordi, vi har været til de samme arrangementer. Det er rart, at vi hilser mere på hinanden, også når man støder på nogle, når jeg er ude at handle
- Beboer

Levering af madvarer tilfører ressourcer til området, og kan komme mange beboere til gode

Vareleveringen fra FødevarerBanken giver værdi for områderne, da der herved tilføres ressourcer i form af konkrete produkter, som kan anvendes i områderne, og som betyder, at beboerne kan få varieret og gratis/billig mad.

Det giver også stolthed blandt beboere, frivillige og lokale aktører, at kunne anvende overskudsmad. Flere fortæller, at det tilføjer en ekstra dimension, at de gennem samarbejdet med FødevarerBanken også kan bidrage positivt til at løfte en vigtig samfundsproblemstilling som madspild.

Vareleveringerne betyder i alle tre boligområder ressource tilførsel, som kan anvendes og komme mange beboere til gode, men forudsætningerne for at opnå denne værdi har været bedst i to af boligområderne. I Køge og Holbæk, hvor der inden samarbejdet med FødevarerBanken allerede var madfællesskaber i gang, kan leveringerne til at starte med anvendes som supplement og udvidelse af madudbuddet dér. Det kan her komme beboerne til gode forholdsvis hurtigt, og betyder bl.a., at beboerne får mere varieret mad, fx

frugt eller andre produkter og måltider, som ellers ikke ville indgå i madfællesskabet, eller som de ikke selv ville købe. Nogle beboere oplever, at de får en gave, når FødevarerBanken leverer luksusprodukter som fx is fra Ben and Jerry's, som de ikke selv ville have råd til at købe.

Leveringerne kan bruges fleksibelt til forskellige aktiviteter, hvilket stemmer godt overens med de to boligområder, hvor der foregår flere forskellige aktiviteter i området og for forskellige beboergrupper. Det betyder, at leveringerne her anvendes bredt på forskellige tidspunkter og dage, og kan komme alle beboere, som deltager i et madfællesskab, til gode. Det kan fx være til både arrangementer for børnefamilier i ferier, for ældre og hjemmegående i dagtimerne og fællesspisning om aftenen.

Leveringerne af varer, som er direkte anvendelige, tilføjer også ekstra ressourcer til de medarbejdere, som er ansat, hvor det løbende kan frigive overskud til at kunne sætte nye aktiviteter i værk i boligområdet. Det betyder konkret, at mere tid kan bruges på aktiviteter, når varerne allerede er tilgængelige i området.

Det giver ro, at vi ikke skal løbe efter pengene til maden. Der er en meget, meget god platform faktisk. Og stabil. Nu er varerne på plads og det kører, hvilket vil sige, at vi har noget overskud og ressourcer til at tænke ud over. Altså at vi har luft til at overskue, at der er andre aktiviteter, vi kan invitere beboerne ind til

- Kulturhusbestyrer

Nye madfællesskaber etableres i boligområderne for beboerne

I alle tre boligområder har FødevarerBankens leveringer betydet, at der er blevet sat nye aktiviteter og madfællesskaber i gang.

I Tølløse har samarbejdet med FødevarerBanken været afsættet for, at fire helt nye madfællesskaber startede op i området. I de to andre boligområder, hvor der allerede var aktiviteter, er der blevet igangsat nye aktiviteter lidt hen ad vejen. I et boligområde er der fx blevet iværksat en juicebar, og i begge områder har de boligsociale medarbejdere været klar til at starte nye aktiviteter op; et sted familiecafé og et andet sted fællesspisning igangsat af frivillige, men pga. corona er de blevet udsat, til når situationen tillader det.

Det er et omfattende arbejde at skulle sætte nye aktiviteter i gang i områderne. Tilingen for at igangsætte nye aktiviteter og madfællesskaber vil være forskellig i boligområderne. Men der har – ikke mindst i de boligområder, som ikke har madfællesskaber i forvejen – vist sig at være gåpåmod og vilje til at igangsætte aktiviteter, som kommer beboerne til gode. Og her giver samarbejdet og leveringerne fra FødevarerBanken mulighed for at sætte handling bag intentionerne og aktiviteter i gang.

Case: Leveringer fra FødevarerBanken starter de første madfællesskaber i Tølløse

I Tølløse er der ikke boligsociale indsatser, og der var ikke madfællesskaber, inden FødevarerBanken trådte ind. Det var her afdelingsbestyrelsen, der via leveringerne fra FødevarerBanken så en mulighed for at igangsætte madfællesskaber for beboerne i området. Samarbejdet med FødevarerBanken var her startskuddet til, at de første aktiviteter blev igangsat. Medlemmerne i afdelingsbestyrelsen gik aktivt ind i arbejdet. Sammen med FødevarerBanken udarbejdede de en plan, udviklede og uddelte materiale om madfællesskaber i området. Der blev igangsat fire forskellige madfællesskaber over den første måned med 10-20 deltagere hver gang: Fællesspisning, formiddagscafé, eftermiddagscafé og morgenmadscafé. De beboere, der deltog, var primært ældre. De giver udtryk for at være glade for, at der etableres madfællesskaberne i området. Herved oplever de, at de får mulighed for at lære andre beboere bedre at kende og samtidig få et godt måltid mad.

Morgenmadscafé i Dalvænget i Tølløse

Case: Ugentlig kreativ aktivitet for kvinder udvides med fælles frokost

I Karlemoseparken i Køge afholdes hver onsdag Damernes Café som en del af de boligsociale aktiviteter, hvor beboere er frivillige ift. at hjælpe andre beboere med forskellige kreative sysler som syning og strikning.

Inden samarbejdet med FødevareBanken blev etableret, var Damernes Café ikke et madfællesskab. Men efter FødevareBanken har været tilstede til forskellige aktiviteter, og har været i dialog med beboere og boligsociale medarbejdere, er Damernes Café udvidet til at inkludere fælles frokost mindst én gang om måneden. FødevareBankens tilstedeværelse i området samt deltagelse i de eksisterende aktivitet i området betyder, at beboere og lokale aktører opbygger kendskab og tillid til FødevareBanken. Herigennem begynder beboere og lokale aktører, at gøre sig tanker om og tage stilling til madfællesskabets ramme og form.

Til Damernes Café tog nogle beboere, som deltog i aktiviteten, initiativ til at starte frokost op. De så en mulighed for at anvende FødevareBankens varer – suppleret med indkøb fra den boligsociale indsats.

Beboerne bruger egne opskrifter, og står på skift for madlavningen sammen med boligsociale medarbejdere og projektmedarbejderen fra FødevareBanken. Ved at knytte madfællesskabet an til en eksisterende aktivitet smager beboerne, der deltager, mad fra forskellige kulturer og traditioner.

Madfællesskabet kommer bl.a. kvinder, der er enlige, ældre eller arbejdsledige med forskellige etniske baggrunde, til gode. Beboerne fortæller, at de hygger sig lidt ekstra ved at kunne dufte madlavningen, tale om og glæde sig til maden serveres, mens der arbejdes med de kreative sysler.

Damernes Café i Karlemoseparken i Køge

Frivillige oplever trivsel, og bidrager til at udvikle området gennem madfællesskaber

På tværs af de madfællesskaber, som FødevarerBanken har samarbejdet om, oplever de frivillige, at det bidrager til egen trivsel at være frivillig. Frivillige giver udtryk for, at netop det at være frivillig i en madaktivitet skaber en fællesskabsfølelse. For de frivillige føles det godt at hjælpe andre og bidrage til, at der er aktiviteter i nærområdet, som man også selv profiterer positivt af. Ved at hjælpe til og støtte op om, at der er aktiviteter i boligområdet, bidrager de frivillige til at udvikle boligområdet. Frivillige kan i nogle tilfælde også være brobyggere ift. at rekruttere og oplære nye frivillige (se case: Juicebaren på næste side).

Samlet set er det frivillige engagement med til at understøtte sammenhængskraft og positiv udvikling i boligområdet. Jo flere frivillige, der er engagerede i et område, og som afspejler beboersammensætningen i området, des bredere kan madfællesskaberne nå ud til beboere og skabe udvikling og sammenhængskraft i området.

Man får behovet dækket for den der løse, sociale kontakt. Det der ikke er så tæt. Altså det der sådan almindelige behov vi har for kontakt. Men det er også noget med, at jeg gerne vil have, at der sker nogle ting. Men der sker jo ikke noget, hvis ikke der er nogen frivillige. Så jeg gør det lige så meget for, at der er aktiviteter, og hjælper til, så det ikke kører ned, og så der kan komme flere aktiviteter måske

- Frivillig i madfællesskab

Vi er sammen på en anden måde, og får talt om en masse, når vi laver mad sammen

- Frivillig i madfællesskab

Case: Juicebar engagerer og udvikler unge i området

I Karlemoseparken i Køge har samarbejdet mellem FødevarerBanken og de boligsociale medarbejdere betydet, at en juicebar er blevet etableret. Juicebaren tænkes ind i en bredere indsats for unge i området, hvor de unge, som er aktive i juicebaren, starter i lommepengejob finansieret gennem helhedsplanen.

Juicebaren er en fleksibel madaktivitet. Det er madvarerne, som leveres fra FødevarerBanken, der bestemmer, hvilke juiceopskrifter der kan laves. Helhedsplanen supplerer indkøb til juicebaren. Centralt for juicebaren er, at den kan foregå på fleksible tidspunkter og dage, og kan således også foregå i tilknytning til andre aktiviteter i området bredt set eller til arrangementer i kulturhuset. Der har fx været afholdt juicebar i tilknytning til et fodboldarrangement for børn og unge i området, i forbindelse med at det lokale politi havde et arrangement i området og til et Sankt Hans arrangement for beboere i området. Det kan derved tiltrække forskellige beboere og skabe dialog med nye beboere. De unge, som har lommepengejob i juicebaren, fortæller, at det har mange positive gevinster at engagere sig i juicebaren.

De har det sjovt med andre unge, og får nye kammerater. De lærer nyt om madvarer, opskrifter og varetager forskellige opgaver i forbindelse med afholdelse af juicebaren (planlægge juicebaren, lave juice, sælge juice, have dialog med kunder mv). Via helhedsplanen har de unge desuden deltaget i undervisningsforløb på Zealand Business College ift. fødevarer sikkerhed og opgaver relateret til drift af en café.

De unge oplever at bruge sig selv på nye måder, hvilket gør, at de ser nye ressourcer og kompetencer hos sig selv. De vil gerne bevare en tilknytning til juicebaren og hjælpe med at udvikle konceptet og oplære nye unge, som skal i lommepengejob. Nogle piger fortæller, at det har været så god en oplevelse for dem at være med i juicebaren, at de gerne vil fortsætte som frivillige i juicebaren uden at få lommepenge for det. For pigerne er det motiverende, at de inddrages i videreudviklingen af juicebarens aktivitet/koncept, hvilket foregår i tæt dialog med de boligsociale medarbejdere. Der er fx tanker om at udvide juicebaren til Freestyle-café, hvor de udover juice også kan lave fx suppe eller cookies for at anvende varerne fra FødevarerBanken mere optimalt.

Jeg kan ting, jeg ikke troede, jeg kunne. Jeg er blevet mere kreativ – og tror på, at jeg kan opnå det, jeg gerne vil

– Ung pige i juicebaren

Maduddeling tiltrækker nye beboere, som ikke tidligere har deltaget i fællesaktiviteter i boligområderne

I alle tre områder har corona-situationen haft stor indflydelse på madfællesskaberne, hvor flere aktiviteter har været aflyst eller er blevet omformet for at imødekomme coronarestriktionerne. I to områder har leveringerne fra FødevarerBanken gjort det muligt for de boligsociale medarbejdere at igangsætte andre madaktiviteter end madfællesskaber. Under coronaepidemien har det været muligt at fastholde leveringerne fra FødevarerBanken i to boligområder, selvom flere madfællesskaber måtte aflyses.

I stedet har boligområderne uddelt varer til familier og beboere i områderne, som er særligt trængte og til frivillige, som en anerkendelse af deres indsats i området. Frivillige har i samarbejde med boligsociale medarbejdere sørget for at FødevarerBankens varer kom ud til beboere, som kunne anvende dem i egen husholdning.

Beboere, som ikke plejer at deltage i de eksisterende madfællesskaber, og som de boligsociale medarbejdere ellers oplever, er vanskelige at nå ud til, er blevet tiltrukket gennem det nye initiativ. Det har betydet, at nye beboere er kommet i kontakt med boligsociale medarbejdere.

Vi ændrede det til at dele maden ud i stedet for. Det blev vi nødt til, fordi vi ikke har kunnet lave mad og aktiviteter sammen med folk. Og vi er kommet i kontakt med rigtig mange flere mennesker på grund af det. Folk, der virkelig mangler mad.

Ja, dem som vi aldrig ville have fået kontakt til, kom og kontaktede os, fordi de havde brug for det. Og på den måde så er vores netværk blevet større

- Boligsociale medarbejdere

Case: Uddeling af varer fra FødevarerBanken skaber kontakt til nye beboere i Ladegårdsparken i Holbæk

I Ladegårdsparken sendes der – under coronaepidemien - information ud til beboerne om, at det er muligt at modtage et gavekort fra FødevarerBanken ved at henvende sig til de boligsociale medarbejdere.

De beboere, der henvender sig, får tilbudt at afhente varer, når FødevarerBanken leverer overskudsvarer i boligområdet. Denne opfordring er der ca. 30 beboere/familier, der tager imod hver uge. Beboerne afhenter selv varer på et aftalt tidspunkt, så der ikke er for mange samlet ad gangen jf. coronarestriktionerne.

De boligsociale medarbejdere oplever, at de gennem den individuelle uddeling møder beboere, som de ikke har mødt tidligere. Når beboerne kommer og henter varer, griber medarbejderne muligheden for at hilse på dem, de ikke har mødt før og samtidig fortælle dem om de forskellige tilbud, de kan gøre brug af som beboer i Ladegårdsparken. Ved at den første kontakt til en beboer er skabt, er en stor udfordring imødekommet, og det kan måske bane vej for, at nye beboere bliver interesserede i andre aktiviteter i området, herunder madfællesskaber.

Det er for nogle beboere en meget håndgribelig hjælp at få madvarer. De bliver mødt og set i et konkret behov, de har. Det er lettere at tage imod og anderledes end at få hjælp med at udfylde papirer til kommunen

- Boligsocial medarbejder

CENTRALE VIRKEMIDLER

Samarbejde med lokale aktører for at afstemme indsatsen til de lokale ressourcer og understøtte forankring

Samarbejdet med de lokale aktører i området er en forudsætning for, at FødevarerBanken kan komme igennem med aktiviteterne i projektet. For de lokale aktører, som har indgået samarbejde med FødevarerBanken, er det væsentligt, at FødevarerBankens initiativer tager hensyn til de ressourcer og den motivation, der allerede er tilgængelig i området. I opstarten af samarbejdet er det derfor nødvendigt at foretage ressourcekortlægning i boligområder ift. eksisterende aktive aktører, herunder boligsociale medarbejdere og andre ansatte fx i boligafdelingen. Desuden afsøgning i afdelingsbestyrelser samt beboere, der allerede er engageret som frivillige i eksisterende aktiviteter og madfællesskaber. I kortlægningen er det også væsentligt at få indsigt i boligområdets faciliteter ift. at håndtere overskudsvarer og gennemføre madfællesskaber, for at afsøge mulighederne for at komme i gang og for at kunne fastholde aktiviteter i området på længere sigt.

Et andet centralt element ved projektet har været dets fokus på at understøtte forankring i boligområderne. Aktørerne i boligområderne oplever, at det nytter noget at involvere sig i projektet, når indsatsen skal

implementeres på sigt og derved bidrage til at skabe blivende aktiviteter og forandringer i områderne.

Målet om forankring afstemt med de lokale ressourcer er et godt afsæt for samarbejdet. Herved inddrages de lokale aktører på en måde, som skaber gode forudsætninger for at igangsætte aktiviteter og madfællesskaber, der understøtter, at de lokale aktører kan videreføre aktiviteterne efter projektet.

Det giver en god platform for samarbejdet, når der er ansatte lokalt, som kan koble FødevarerBankens leveringer til de eksisterende initiativer. I to boligområder er der helhedsplaner og i tilknytning hertil boligsociale medarbejdere, der allerede gennemfører madfællesskaber og mange andre aktiviteter i området. Desuden er der i ét af boligområderne under projektperioden ansat en kulturhusbestyrer i boligselskabet. I det tredje boligområde er der ikke boligsociale indsatser eller ansatte, som varetager eksisterende madfællesskaber. Det betød at samarbejdet og aktiviteterne blev etableres gennem afdelingsbestyrelsen og derved alene på frivillige kræfter fra området. Og en lidt bredere kortlægning, for at afsøge flere ressourcer evt. i lokalområdet kan i nogle tilfælde være nødvendig, for at vurdere muligheder og platforme for FødevarerBankens samarbejder og initiativer lokalt.

Det har jo passet fint ind i forhold til det, vi har i forvejen. FødevarerBankens projekt bliver et projekt i det, vi allerede arbejder med... Så det også kan leve videre

Lokal tovholder sætter rammen for aktiviteter i boligområdet

I projektet har der i de enkelte boligområder været en lokal tovholder, som har været ansvarlig for aktiviteterne og som den primære kontakt i samarbejdet med FødevarerBanken. I to områder har tovholderen været ansat i den boligsociale indsats, og i ét område har det været et medlem af afdelingsbestyrelsen.

Den lokale tovholder sætter rammen for de konkrete samarbejder, og er afsættet for at invitere frivillige og deltagere ind i madfællesskaber.

Et centralt spørgsmål, der skal afklares i den indledende dialog med tovholderen, er, i hvilket omfang der kan tages imod varer og sættes aktiviteter i værk. De områder, hvor der er helhedsplaner, og hvor boligsociale medarbejdere allerede har etableret madfællesskaber, har det været muligt at tage imod og anvende varer fra FødevarerBanken på ugentlig basis. Det har været vanskeligt i Tølløse. Disse forskelle handler for det første om de eksisterende faciliteter til håndteringen og opbevaringen af fødevarer i området.

For det andet om der allerede er aktiviteter i området, hvor varerne kan anvendes. Og for det tredje om, at der er lokale ansatte og frivillige, der kan varetage både organisering, koordinering og de praktiske opgaver i forbindelse med madfællesskaberne.

For at kunne håndtere ugentlige leveringer er det en fordel, når der allerede er aktiviteter i boligområder, hvor varerne kan anvendes. I alle tre områder kræver det en stor indsats at sætte nye madfællesskaber i værk, og derfor vil det i områder, hvor der ikke er etableret aktiviteter endnu, have betydning for, hvor ofte der kan tages imod mad, og hvor ofte der kan gennemføres madfællesskaber.

Et løbende samarbejde med den lokale tovholder er afgørende for at tilpasse FødevarerBankens indsats til de aktuelle muligheder for at koble leveringerne på eksisterende aktiviteter, og løbende kunne vurdere etableringen af nye madfællesskaber.

Altså det man ligesom må sige, det er jo, at det tager nogle ressourcer at modtage varer fra FødevarerBanken og styre det i boligområdet.

- Boligsocial medarbejder

Løbende involvering i boligområdet fra FødevarerBanken for at opbygge tillid, etablere og fastholde indsatserne

I de tre boligområder ser både lokale aktører, frivillige og brugere af madfællesskaber en kontinuerlig dialog med FødevarerBanken som væsentlig både for at etablere og for at fastholde aktiviteter i boligområderne. FødevarerBankens indsats har en tredelt funktion: 1) leveringen af mad, 2) sparring ift. håndtering af fødevarer, og 3) den personlige kontakt med beboere samt sparring og vidensudveksling med frivillige og lokale aktører.

Leveringer af overskudsmad er afsættet for indsatserne og samarbejdet i boligområderne. Derudover er det vigtigt, at der er en løbende personlig kontakt med FødevarerBanken, hvor FødevarerBanken er tilstede i området. FødevarerBanken bidrager herved dels med viden om og håndtering af overskudsmad. Herunder viden om hygiejne, håndtering af fødevarer, opbevaring, opskrifter, nye ideer til aktiviteter og til at få adgang til nye målgrupper. Desuden betyder FødevarerBankens tilstedeværelse, at lokale aktører og beboere får en relation til FødevarerBanken. Dette bidrager til, at der opbygges tillid til FødevarerBanken, hvilket er med til, at beboere og aktører i områderne oplever positiv anerkendelse, når FødevarerBanken investerer tid i det personlige møde.

Det har givet tryghed, at projektmedarbejderen kommer herop og fortæller og snakker. Så FødevarerBanken ikke bare er én et eller andet derude, men det rent faktisk er noget fysisk. At der er nogle mennesker bagved. Det har også stor betydning for vores beboere. Det kan især være nogle af vores ældre, der nyder at høre og få fortalt, hvad er FødevarerBanken? Det synes jeg er interessant at se - Kulturhusbestyrer

FødevarerBankens tilstedeværelse i de enkelte områder afhænger af boligområdets forudsætninger for at etablere madfællesskaber. Er der allerede madfællesskaber, der kan leveres til og lokale til det praktiske arbejde, kan FødevarerBanken i højere grad være sparringspartner, der deler ud af viden og erfaringer ift. overskudsmad. Men også her vil der i etableringen af samarbejdet og særligt i områder, som ikke har eksisterende aktiviteter, helhedsplaner eller på anden vis en etableret platform at knytte overskudsvarerne an til, være behov for FødevarerBankens tilstedeværelse. Herunder også mulighed for at løfte mere praktisk arbejde, fx rekruttering af frivillige, etablering og gennemførelse af aktiviteter i samarbejde med lokale frivillige, fx en afdelingsbestyrelse.

I forankringsøjemed efterspørger frivillige og lokale aktører, at det personlige samarbejde kan fortsætte efter projektperioden. Det er altså ikke kun levering af fødevarer, der bidrager til at forankre indsatserne, når projektet slutter, men der er værdi i at fastholde den personlige kontakt, som både kan bidrage til gensidig vidensudveksling og løbende sparring, dels for at boligområderne kan udvikle og fastholde indsatserne, og dels for at FødevarerBanken kan udvikle konceptet til boligområder bredt i Danmark.

Madfællesskaber kræver frivillige kræfter til både organisering og praktiske opgaver

Madfællesskaber kan ikke lade sig gøre uden frivillige kræfter i boligområderne. I boligområder er der stor forskel på det frivillige engagement. Nogle steder er der inden projektets start allerede tilknyttet frivillige til de eksisterende aktiviteter i området, andre steder er det helt nyt at skulle etablere madfællesskaber, og de frivillige kræfter beror på, at afdelingsbestyrelsen løfter opgaverne.

I de to områder, hvor der allerede er madfællesskaber og frivillige engagerede i aktiviteter, er der bedre forudsætninger for at kunne anvende Fødevarerbankens leveringer hver uge. Her er der allerede frivillige, som har mulighed for at yde en indsats.

Omfanget af det frivillige engagement i et område har derfor betydning for boligområdernes mulighed for at anvende leveringer hver uge. Det beror på frivillige, der dels kan stå for den kontinuerlige organisering og koordinering. Og dels frivillige til de praktiske opgaver.

Overordnet er der brug for to typer frivillige, for at kunne gennemføre madfællesskaber:

- Frivillige, der forpligter sig kontinuerligt til koordinering og organisering af aktiviteter
- Frivillige (hjælp til) til diverse praktiske opgaver i specifikke aktiviteter

I boligområderne har det generelt været en udfordring at få nye frivillige til at engagere sig på trods af løbende initiativer og henvendelser til beboerne. Dette er ikke en problematik, der særligt kendetegner dette projekt, men er en velkendt udfordring i boligområderne. I spørgeskemaundersøgelsen svarer kun 13 % af beboerne, at de kunne forestille sig at være frivillig til et madfællesskab, og der er 87 %, der direkte adspurgt ikke ønsker at være frivillig.

I de almennyttige boligområder er der flere beboere, som ikke kan overskue at skulle forpligte sig til at organisere en aktivitet hver uge, men nogle vil gerne hjælpe til, når der er brug for hjælp til en enkelt opgave, fx borddækning i morgenmadscaféen.

Frivillige og beboere giver udtryk for, at en udfordring kan være, at det i rekrutteringen ikke altid er klart, hvilke opgaver den frivillige skal varetage. I rekrutteringsøjemed kan det derfor være en fordel at henvende sig bredt til mange i området, men også målrettet. Både målrettet til specifikke beboere, men også ift. hvilke funktioner og opgaver, der er brug for hjælp til, fx dække bord til morgenmadscaféen kl. 9-10 om mandagen, hente madvarer kl. 10 om fredagen. Det kan bidrage til, at flere beboere, som ikke har været frivillige før, kan overskue at hjælpe til ved en afgrænset opgave.

Uden frivillige kan det ikke køre. Der er nogle, der er hovedfrivillige og så er der nogle sekundære. Og sådan flere led, der giver, når de kan. Og de vil helst ikke forpligte sig, men de gør det, når de kan

- Boligsocial medarbejder

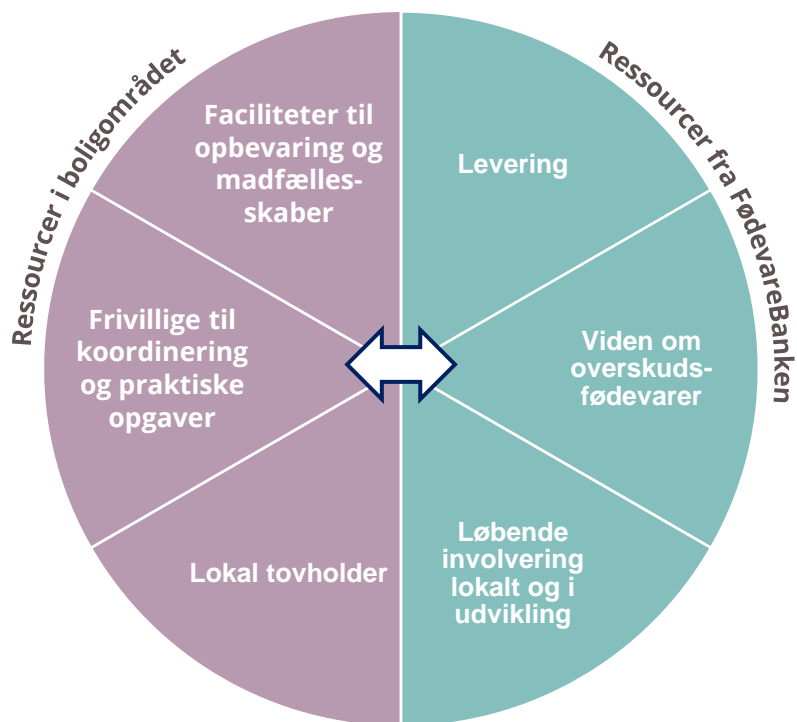
CENTRALE VIRKEMIDLER I KONCEPTET

De overordnede virkemidler i FødevarerBankens koncept illustreres i modellen nedenfor. På venstre side vises de ressourcer, som skal være tilstede i boligområderne, og på højre side de ressourcer, som FødevarerBanken skal bidrage med for at understøtte at aktiviteter, og for at madfællesskaber kan iværksættes og fastholdes i boligområderne.

Pilen i illustrationen pointerer, at et fortløbende samarbejde mellem de to parter vil skabe de bedste betingelser for at iværksætte madfællesskaber og

andre aktiviteter.

I mange almennyttige boligområder har de lokale aktører ofte erfaringer med at samarbejde med eksterne aktører om projekter. Men det er ikke altid med forankring for øje, hvilket betyder, at samarbejdet stopper, når projektmidlerne ophører. Derfor vil FødevarerBankens kontinuerlige involvering kunne bidrage til at fortsætte udviklingen af madfællesskaber i boligområderne ved at fastholde samarbejdet, når projektet afsluttes.

RESULTATER

RESULTATER

Projektets ambition har været at udvikle og afprøve madfællesskaber i almennyttige boligområder i samarbejde med boligselskaber for derved at nå flere og andre socialt udsatte end inden projektet. I projektperioden er der i høj grad blevet udviklet og afprøvet tætte samarbejder i tre boligområder med boligsociale medarbejdere og kulturhusbestyrer, med afdelingsbestyrelser og med beboere (frivillige og deltagere). Herigennem er der skabt gode grundlag for at fastholde samarbejdet og videreudvikle på indsatserne i to boligområder. Yderligere er der igangsat samarbejder med flere andre boligområder.

På illustrationen på næste side vises et overblik over projektets samlede resultater. For de tre områder, der har været i fokus under projektperioden (eksisterende områder), illustreres det på landkortet, at der i alt er næsten 700 beboere, der i gennemsnit har deltaget i de madfællesskaber, som FødevarerBanken har været involveret i. Derudover vil deltagerantallet øges med 50-100 beboere i to områder, når der er aktiviteter i skoleferier. Samlet set er der tæt på 60 beboere, der har engageret sig som frivillige i tilknytning til madfællesskaberne i områderne. Forankring af samarbejdet er lykkedes i to boligområder, hvor leverancerne fra FødevarerBanken fortsætter i 2021.

Yderligere afspejler det sig på kortet, at FødevarerBanken under projektperioden har udbredt Madfællesskaber Med Mening til flere almennyttige boligområder i Danmark. Der er påbegyndt samarbejde med 12 nye boligområder, som er organiseret under 10 forskellige boligselskaber. Herunder 10 boligområder på Sjælland, et på Falster og et i Kolding. Heraf modtager fire boligområder fra efteråret 2020 overskudsvarer fra FødevarerBanken, og fortsætter samarbejdet i 2021. FødevarerBanken har desuden planer om at tage kontakt til en række andre boligområder i Jylland og også Nordsjælland i den nærmeste fremtid for at igangsætte samarbejder her.

- 684 beboere har i gennemsnit deltaget i madfællesskaber i de tre boligområder
- 59 beboere har engageret sig som frivillige i madfællesskaber
- To boligområder fortsætter med at få leverancer fra FødevarerBanken hver uge
- 12 nye boligområder fra 10 forskellige boligselskaber har påbegyndt et samarbejde om Madfællesskaber Med Mening ultimo 2020

FødevarerBankens registreringer

RESULTATER I BOLIGOMRÅDERNE

 FødevarerBanken

EKSISTERENDE BOLIGOMRÅDER

- **Karlemoseparken Køge**
 Levering fortsætter i 2021
- **Ladegårdsparken Holbæk**
 Levering fortsætter i 2021
- **Dalvænget/Søndermarken Tølløse**
 Samarbejde stoppet

 Deltagere   Frivillige

* tal for gennemsnitlige antal deltagere og frivillige til alle madfællesskaber i området. Nogle frivillige og deltagere deltager på flere aktiviteter.

NYE BOLIGOMRÅDER

- → Skovparken, Kolding
- ★ Ringparken, Slagelse
- ★ Agervang, Holbæk
- ♥ Bernts Have, Holbæk
- ♥ Knudskovparken, Holbæk
- Lindholm, Nykøbing Falster
- ♥ Ellemarken, Køge
- ♥ Charlotteager, Hedehusene
- Gadehavegård, Tåstrup
- ★ Tingbjerg/Utterslevhuse
- ★ Bispeparken, Kbh NV
- Mjølnerparken, Kbh N
- ♥ **Interesseret**
Området har tilkendegivet en umiddelbar interesse for at få levering fra FødevarerBanken.
- ★ **Planlagt opstart**
Området har en aftale med FødevarerBanken om snarlig levering fra dec. 2020 / jan. 2021 eller stedet afventer godkendelse til at blive modtager/afsætte økonomi til logistikgebyr.
- **Modtager**
Boligområdet modtager varer fra FødevarerBanken og fortsætter i 2021.

POTENTIALER OG OPMÆRKSOMHEDSPUNKTER

FødevareBankens koncept bidrager til at nå ud til udsatte beboere i boligområderne

Madfællesskaberne i boligområderne tiltrækker forskellige beboere i de almennyttige boligområder. Der er ofte en del ældre, enlige eller beboere udenfor arbejdsmarkedet, der deltager i aktiviteterne i dagtimerne i hverdagen. Til aktiviteterne om aftenen, i weekender og ferier kommer der flere familier og til juicebaren er det forskellige beboergrupper, der kommer. Til de fleste madfællesskaber er det de samme beboere, der kommer igen og kommer jævnligt.

Det er en generel udfordring i de almennyttige boligområder at rekruttere beboere, som ikke allerede deltager, eller tidligere har deltaget i madfællesskaber. Denne udfordring har projektet bidraget til at imødekomme. Under projektperioden er der sat nye initiativer og madfællesskaber i værk i områderne støttet af FødevareBankens leveringer og samarbejde. Fx individuelle uddelinger under Corona, juicebar, hvor unge er i lommepengejob og madfællesskaber i Tølløse, som et helt nyt initiativ. Herigennem er nye og flere beboere blevet rekrutteret end inden projektet.

Det kræver ekstra indsats fra såvel lokale aktører, som perioder med stor tilstedeværelse fra FødevareBanken at imødekomme vanskelighederne

ved at rekruttere nye beboere til eksisterende og nye madfællesskaber.

FødevareBankens koncept bidrager til maddannelse i almennyttige boligområder

Gennem projektet er lokale aktører og beboere blevet opmærksomme på og optagede af at bruge overskudsvarer i madlavningen. Samarbejdet med FødevareBanken har betydet at boligområderne har fået ny inspiration til opskrifter og anvendelse af madvarerne. Herunder både sund mad/drikke til børn og unge, større variation til fællesarrangementer samt inspiration til og kreativitet i madlavning ud fra de tilgængelige fødevarer (fx at brunkager kan anvendes som bund i en cheesecake), og ud fra at beboere med forskellige madkulturer og traditioner kan stå for madlavningen.

På denne måde kan FødevareBankens koncept bidrage til maddannelse i de almennyttige boligområder, hvor beboerne i områderne udvider, udveksler og udvikler erfaringer med madlavning og måltider. På længere sigt er der potentialer for, at etablering af eller tilknytning til flere aktiviteter og arrangementer kan nå ud til flere beboere, både frivillige og nye beboergrupper som spiser maden.

FødevarerBankens koncept er relevant i almenyttige boligområder bredt set, men det er bedst egnet i områder, hvor der allerede er madfællesskaber og medarbejdere ansat

Madfællesskaber kan nå ud til forskellige beboergrupper og imødekomme beboere med forskellige behov i relation til madfællesskaber. FødevarerBankens involvering i madfællesskaber i boligområderne er med til at tilføje ekstra ressourcer (varer) til områder og til mennesker, som er i udsatte positioner. Herved kan mennesker med lav indkomst, psykiske og fysiske problemer mv. få adgang til mad gennem fællesskaber, som de ellers ikke ville få adgang til.

To boligområder vil gerne fastholde samarbejde med FødevarerBanken og har via boligselskabet mulighed for at betale de 10.000 kr. årligt, som de ugentlige leveringer fra FødevarerBanken koster. Dette vidner om, at projektet har bidraget til forankring i de to områder. I Tølløse, som har et mindre antal beboere og er uden helhedsplan, har det ikke været muligt at fastholde madfællesskaberne kontinuerligt. Corona-situationen har betydet, at de måtte afbryde samarbejdet med FødevarerBanken. Her er der ikke faciliteter til at samle mange beboere, og der er pt. ikke nok frivillige til at håndtere levering af varer hver uge. Desuden har det betydning, at det er et boligområde, hvor der er et lavere antal beboere med

mange ældre, som også bor spredt i et større område.

Det er lettere at komme i gang med såvel samarbejder og aktiviteter, når der er ansatte, som kan sætte rammen for aktiviteter og madfællesskaber i boligområdet. I områder med helhedsplaner og boligsociale medarbejdere eller andre ansatte så som kulturhusbestyrer, vil der allerede være lokale aktører, som etablerer sociale tiltag for borgerne. Desuden øges potentialet for forankring, når der er medarbejdere i boligområdet, som ikke alene hviler på midlertidige midler, men kan fortsætte længere end den periode en eventuel boligsocial helhedsplan er i spil. Det er en fordel, når der er medarbejdere ansat, som kan være en kontinuerlig tovholder, hvilket også er påpeget, som et vigtigt virkemiddel ift. at etablere og fastholde madfællesskaber. Under disse vilkår kan de ugentlige leveringer fra FødevarerBanken anvendes til forskellige aktiviteter i området (fleksibilitet), og der kan potentielt trækkes på allerede engagerende frivillige samt løbende udvikles på indsatser i boligområdet.

Samtidig er en pointe, at netop boligområder, som ikke i forvejen har madfællesskaber eller boligsociale indsatser, kan have behov for madfællesskaber. Selvom områderne ikke er på listen over udsatte boligområder og har begrænset antal beboere, så er der et potentiale for, at madfællesskaber kan være med til at skabe værdi for brugere, frivillige og området mere generelt.

I Tølløse var FødevarerBankens projekt den direkte anledning til, at afdelingsbestyrelsen gik i gang med at etablere madfællesskaber i området. Så også i et almennyttigt boligområde, der ikke er defineret som et udsat boligområde, kan madfællesskaber skabe værdi i et forebyggende perspektiv, og kan fx understøtte enlige ældre i at indgå i sociale fællesskaber i området.

Det kan sådan set være boligområder ned til 450 beboere. Og den form for sårbarhed, den flyver lige under radaren og der kan vi med det her projekt gå ind og arbejde med den gruppe og arbejde med hele den der netværksskabende del, som ikke er afhængig af, at der er en boligsocial helhedsplan – leder i boligselskab

I områder, der ikke har ansatte, der kan være tovholdere, og hvor det er afdelingsbestyrelsen eller andre frivillige, der er de drivende kræfter, er det vanskeligt at håndtere levering af varer hver uge. Her kan der være behov for at starte med månedlige leveringer og til færre aktiviteter. I disse områder er der behov for, at FødevarerBankens koncept tænkes i en anden form, der afstemmes ift. de lokale forudsætninger, og løbende kan justeres alt efter behov og vilkår det pågældende sted.

FødevarerBankens koncept har potentialer ift. at forankre madaktiviteter i boligområderne, hvilket styrkes gennem et fortsat samarbejde mellem FødevarerBanken og boligområderne

FødevarerBankens fokus på at fastholde leveringerne efter projektperioden er fundamentet for at understøtte forankring af aktiviteter i boligområderne. De ugentlige leveringer fra FødevarerBanken giver stabilitet og kontinuitet, som kan tænkes ind i aktiviteter i områderne. Men det er også en ny praksis, som kræver tid og ressourcer fra boligområderne, for at kunne etableres og ikke mindst fastholdes over tid. Et vigtigt element er derfor, at der under projektperioden har været mulighed for at etablere samarbejdet og opbygge tillid og gensidig forståelse mellem parterne, inden boligområderne skulle betale for leveringerne. Projektperioden har betydet, at boligområderne har haft en afprøvningsperiode, hvor FødevarerBanken har tilføjet ressourcer både i kraft af gratis leveringer og medarbejdere tilstede i områderne.

I konceptforankringsøjemed er et vigtigt aspekt derfor, at FødevarerBanken investerer tid og medarbejderressourcer for at etablere, justere og fastholde aktiviteter i nye områder.

Det tager tid at etablere samarbejde i et boligområde, herunder få indblik i ressourcer og behov i området, opbygge gensidig tillid i samarbejdet og afstemme rollefordelingen samt muligheder i samarbejdet. Ved at prioritere et løbende samarbejde kan de lokale gøre sig erfaringer med den nye praksis, hvilket over tid giver de lokale aktører overskud til at tænke i nye aktiviteter, fx at supplere de eksisterende madfællesskaber med nye fællesskaber.

Karlemoseparken har samarbejdet med FødevarerBanken gennem 1½ år, og har haft længere tid til at udvikle samarbejdet og initiativer i området i relation til FødevarerBankens leveringer. I Tølløse er samarbejdet først startet i slutningen af 2019, og har få måneder efter været nødsaget til at afbryde samarbejdet under coronaepidemien.

Et fortsat og blivende samarbejde mellem FødevarerBanken og de enkelte boligområder vil bidrage til forankringen lokalt gennem løbende vidensudveksling. Det kan også understøtte FødevarerBankens løbende justering af konceptet og praksis, som kan anvendes som inspiration til andre boligområder. Yderligere efterspørger lokale i

boligområderne, at der er mulighed for at trække på FødevarerBankens kompetencer fx hygiejnekursus, igangsættelse af nye aktiviteter, opskrifter mv. efter projektophør, fx hvis nye aktiviteter etableres eller nye frivillige engageres.

Hvis en medarbejder i FødevarerBanken kan være bindeleddet mellem alle de steder, der får varer ind, så bliver det jo ligesom et landsdækkende netværk. Det er vigtigt, at der er nogen, der holder liv i det i virkeligheden. Og netværkene udadtil og kommer med alle de gode historier - boligsocial medarbejder

Konceptet har potentialer til at nå bredt ud i det danske samfund – til almenyttige boligområder i alle landsdele – forudsat at FødevarerBanken har modtagersteder i nærheden, og at der kan tilføjes ressourcer, der er afstemt de konkrete boligområders behov og forudsætninger.

Engagering af nye frivillige er en generel udfordring i boligområderne og kan potentielt understøttes gennem samarbejder med FødevarerBanken

Ambitionen om at rekruttere og engagere nye frivillige indenfor boligområdet har været vanskelig i projektet. Ikke mindst fordi det er vanskeligt for beboere i udsatte situationer at skulle forpligte sig kontinuerligt som frivillig. Disse udfordringer er kendte i de tre boligområder, og kan underbygges fra SocialRespons' mangeårige erfaringer med undersøgelser og evalueringer af indsatser i almennyttige boligområder.

Enkelte nye frivillige er rekrutteret i projektperioden, hvor der er eksempler på, at beboere, der har været i praktikforløb i det boligsociale arbejde, efterfølgende engagerer sig som frivillig med et koordinerende ansvar i madfællesskaber. Dette understreger, at det tager tid at få rekrutteret frivillige, som vil påtage sig et mere kontinuerligt ansvar i tilknytning til madfællesskaber.

En måde at imødekomme denne udfordring kan være at overveje at supplere frivillige fra boligområdet med frivillige, som ikke bor i området, men orientere sig lidt bredere i lokalsamfundet og i kommunalt regi for at

afsøge personer, som har lyst og ressourcer til at påtage sig ansvar for organisatoriske og koordinerende opgaver ved madfællesskaber i et pågældende område.

Vi skal ud at finde nogle ildsjæle, nogle ressourcepersoner, der kan være motiverede til at køre videre. Og jeg har det sådan at med et projekt af denne her type, der kunne jeg rigtig godt tænke mig kommunal involvering – leder fra boligselskab

For at forfølge ambitionen om at få nye frivillige engageret ville FødevarerBankens erfaringer med at engagere frivillige også kunne bringes i spil og diskuteres med de lokale i boligområderne. Det kan fx også indbefatte samarbejder med andre organisationer, der engagerer frivillige.

Dette vil kræve, at der i relation til de enkelte boligområder igangsættes nye processer i samarbejde med FødevarerBanken for at udvikle og afprøve rekruttering og engagering af nye frivillige på nye måder. Herigennem kan der potentielt rekrutteres frivillige, der vil forpligte sig gennem længere tid i tilknytning til madfællesskaber i almennyttige boligområder.

**ANBEFALINGER
FREMADRETTET**

SEKS ANBEFALINGER

- Vær tilstede i boligområdet for at etablere samarbejde med lokale aktører i boligområdet og afsøg også ressourcer bredere i lokalsamfundet
- Start med at tilknytte FødevareBankens leveringer til eksisterende madfællesskaber og aktiviteter i området, men investér også i områder, som ikke har madfællesskaber i forvejen
- Hav blik for at rekruttere flere typer frivillige og vær målrettet ift. hvad der er brug for hjælp til
- Tænk bredt i madaktiviteter for forskellige beboergrupper og tilknyt også leveringerne til etablerede aktiviteter, der sker i området
- Investér ressourcer i at udvikle nye madfællesskaber eller andre aktiviteter, der kan tiltrække nye beboere
- Fasthold et kontinuerligt samarbejde med lokale aktører og beboere i boligområderne